

## 981009-1

Základní zkušenost s časem nám činí srozumitelnou onu adventivní povahu událostí, které – ať už očekávány nebo neočekávány – nám přicházejí vstříc. Se samozřejmostí přitom očekáváme, že se různé předvídatelné „věci“ budou dít, zejména že tu také bude k dispozici čas jako předpoklad toho, aby se děly. Naše zkušenost se tedy zdá nasvědčovat, že čas přichází tak, jako přicházejí události. Když však k událostem přihlídneme blíže a když analyzujeme způsob a směr událostního dění, je nám zřejmé, že se na onen zmíněný dojem nemůžeme spolehnout, protože zkušenost se samotným děním nás přesvědčuje o tom, jak novorozenec přichází do rodiny jako „novinka“, jak roste a učí se mnoha věcem, dospívá a stárne, až konečně umírá. To znamená, že se jeho život děje od narození přes dospělost až k smrti, a to je směr právě opačný než směr přicházejícího času a přicházejících událostí. Naše vlastní dospělost nám v mládí přichází vstříc tak, jako nám smrt přichází vstříc celý život. A přece se jak našim blízkým, tak nám samým jeví náš život jako dějící se od mládí k stáří, nikoliv naopak. Naše aktuální dospělost je novější než naše uplynulé mládí, a naše aktuální staroba je novější než bývalá mladost. Kdysi dávno tomu dal zřetelný výraz Sofoklés, když nechal svého Aianta mluvit o nezměrném čase, který „rodí“ to, co dosud nebylo zjevné, aby to pak zase skrýval. Jeho formulace jako by naznačovala, že právě čas je „příčinou“ toho, že se vynořují věci, i toho, že zase pomíjejí a ztrácejí se z dohledu (či ze světa). To je však v naprostém rozporu s oním řeckým filosofickým vynálezem příčinnosti, který příčinu hledá vždy v minulosti a následek v budoucnosti.

(Písek, 981009-1.)